Fortælling om en gravsten på Vallensbæk Kirkegård

Lapidariet på Vallensbæk kirkegård

Vallensbæk Kommune havde Åbent Fællesskabs arrangementer i de sidste uger af september 2023, hvor bl.a. Vallensbæk Lokalhistoriske Forening var aktiv deltager.

Foreningen havde fredag d. 29. september i tiden 15:00 til 16:00 arrangeret en kirkegårdsvandring på Vallensbæk kirkegård.

45 personer deltog i kirkegårdsvandring. De blev delt i to hold.
Et hold gik til kirkegårdens lapidarium og et hold gik rundt på den øvrige del af kirkegården.

Vallensbæk kirkegårds lapidarium er et område af kirkegården, hvor særligt bevaringsværdige minde- og gravsten er opstillet. Lapis betyder sten, og et lapidarium er en udstilling eller samling af sten.

Lapidarier kan indeholde bevaringsværdige sten, men nogle steder er det alle sten, som arvingerne ikke har hentet efter fredningstidens udløb. Der er ikke regler for, hvilke sten eller hvordan de opsættes, men der er regler i kirke- og museumsloven for hvordan et menighedsråd skal sortere gravsten.

Sten kan være bevaringsværdige, fordi de repræsenterer en bestemt tidsperiode, de kan være specielle pga. udseende, de kan være udført af en speciel person, eller de kan være for personer, som har haft en lokal betydning.

Det hold der gik til kirkegårdens lapidarium blev ledet af foreningens bestyrelsesmedlem Benny Mortensen der skulle fortælle om lapidariet og de opstillede gravsten. Det er ikke noget stort lapidarium, der er p.t. kun 18 gravsten.

Benny Mortensen havde forberedt sig godt, for han havde fundet relevante oplysninger om de personer der er nævnt på lapidariets 18 gravsten.

Han havde dog et problem, for personerne på én af gravstenene havde han ikke kunnet finde nogen oplysninger om. Han havde søgt i Vallensbæk Sogns kirkebøger samt i folketællinger for Vallensbæk, men uden noget resultat.

Efter denne kirkegårdsvandringen bad han mig om at kontakte Vallensbæk Menighedsråd for at høre, om de kunne komme med informationer om personerne på gravstenen.

De to personer hvis navne står på gravstenen er:
Karen Margrethe Lund f. Christensen
28.9.1859 – 14.10.1930
Rentier Peter Lund
18.11.1856 – 11.6.1946.

Heller ikke jeg kunne finde disse to personer som døde i Vallensbæk Sogns kirkebøger. Jeg lavede derfor et opslag på Facebook på gruppen ”slægtsforskning” hvor jeg søgte oplysninger om disse to personer.
Der gik under en time så kom de ønskede oplysninger.

Jens Peter Nielsen blev født 13.11.1856 på Lilleø, Askø Sogn, Maribo Amt.
I 1905 får han navneforandring og hans fulde navn er herefter Jens Peder Nielsen Lund.
Karen Margrethe Christensen blev født 28.9.1859 på Skalø, Fejø Sogn, Maribo Amt.

Jens Peter Nielsen, 24 ½ år, Ungkarl af Lilleø, Askø Sogn er viet d. 8.4.1881 i Fejø Kirke til Karen Margrethe Christensen, 21 ½ år af Skalø, Fejø Sogn, Maribo Amt.

Karen Margrethe og Jens Peter bliver gårdejere på Femø hvor de får temmelig mange børn, bl.a. sønnen Christen Jepsen Nielsen Lund født 22.12.1888 på Femø og

død 14.1.1962 på Femø. Christen blev begravet på Femø kirkegård d. 17.1.1962, og måske var det i forældrenes gravsted for deres gravsteds fredningstid udløb først i 1966.

Der har også været en gravsten for Christen Jepsen Lund og hans hustru, men om denne er bevaret og står på Femø kirkegård vides ikke.
Christen Jepsen Lund og hans hustru Edith Marie Laurine Lund, født Jensens gravsteds fredningstid udløb i 2006, 20 år efter Ediths død, men gravstedet er først sløjfet i 2024.

Karen Margrethe Lund, f. Christensen er død, d. 14.11.1930 I Havnebyen, Femø Sogn og ikke som der står på gravstenen 14.10.1930.
Hun blev begravet 19.11.1930 på Femø kirkegård, Femø Sogn.

Forhenværende gårdejer Rentier Jens Peder (Peter) Nielsen Lund er død, d. 11.6.1946 i Havnebyen, Femø Sogn. Han blev begravet 15.6.1946 på Femø kirkegård, Femø Sogn.

Nu kommer så spørgsmålet – ”hvorfor står deres gravsten på Vallensbæk kirkegård”?

Hvordan er gravstenen kommet til Vallensbæk? Stenen der er 48 cm bred, 60 cm høj og 16 cm tyk er ikke en sten som man lige tager under armen og lægger ned i sin bils bagagerum.

Stenen må have stået på Karen Margrethe og Jens Peters gravsted på Femø kirkegård indtil 20 år efter Jens Peters død, dvs. til cirka 1966. Da kan gravstedet være blevet nedlagt og eventuelle efterkommere kan så have fjernet gravstenen. Gravstedets fredningstid kan også være blevet forlænget hvis sønnen Christen og hans hustru også er begravet i samme gravsted, og så har Karen Margrethe og Jens Peders gravsten forsat stået på gravstedet.

Eventuelle efterkommere kan måske have haft bopæl i Vallensbæk, men hvorfor skulle de ønske at flytte en gravsten fra Femø til Vallensbæk? Det har vi ikke noget svar på. Har den eller dem der har placeret gravstenen på Vallensbæk kirkegård fået en tilladelse til at gøre det, og da af hvem, eller er det noget man bare uden videre har gjort?

Hvornår gravstenen er kommet til Vallensbæk kirkegård vides ikke, og har den stået på et gravsted på Vallensbæk kirkegård før lapidariet på Vallensbæk kirkegård blev etableret vides heller ikke.

Karen Margrethe og Jens Peter har tilbragt hele deres liv på små øer i Smålandsfarvandet, og de har næppe haft nogen tilknytning til Vallensbæk, så det er helt ulogisk at deres gravsten skal stå på Vallensbæk kirkegårds lapidarium.

Vallensbæk Lokalhistoriske Forening har den opfattelse, at denne gravsten burde flyttes til Femø for at blive stillet op på kirkegården på Femø.

Foreningen, ved undertegnede, skrev derfor i efteråret 2023 til Menighedsrådene i både Vallensbæk og Femø om de havde nogle oplysninger om denne gravsten og de på gravstenen nævnte personer, og om Vallensbæk Menighedsråd ville være villig til at aflevere gravstenen til Femø Menighedsråd hvis de ville have den.

Også Femø Lokalhistoriske Arkiv blev spurgt om de kendte noget til de på gravstenen nævnte personer, for måske kunne de bidrage med nogle oplysninger.
Fra Femø Lokalhistoriske Arkiv kunne man kun oplyse, at personerne er begravet på Femø kirkegård, samt at de havde 13 børn.
Arkivet har intet kendskab til om nogen af efterkommerne skulle have tilknytning til Vallensbæk. Arkivet henviser til Femø Menighedsråd.

Min henvendelse til begge Menighedsråd gav ikke noget resultat, for mine henvendelserne blev ikke besvaret.

Efterfølgende har jeg haft kontakt med menighedsrådsmedlem i Vallensbæk Sogn kirkeværge Peter Lunde som har vist interesse for sagen, og som sammen med kirkegårdsleder Claus Nørtoft for Vallensbæk kirkegård har forsøgt at finde oplysninger om denne gravsten, og om hvorfor den står på Vallensbæk kirkegård. Heller ikke de har kunnet finde nogen oplysninger om gravstenen og dens placering på Vallensbæk kirkegård.

Sagen har så ligget stille i næsten tre år. Både i Vallensbæk og på Femø er der siden min henvendelse i 2023 kommet nye Menighedsråd, hvorfor jeg i juni måned i år tog sagen op igen.

Kirke- og Kirkegårdsudvalget i Vallensbæk har på min nye henvendelse meddelt, at de gerne vil aflevere den omtalte gravsten til Femø Menighedsråd.

Den nuværende formand for Menighedsrådet på Femø Andrew Crone-Langkjær har været meget imødekommende, men man har heller ikke på Femø kunnet finde nogen informationer om sagen.

I en mail d. 12. august 2026 oplyser Andrew Crone-Langkjær følgende:
Tak for indsatsen. En kuriøs historie. Men desværre ikke mere end det, er vores vurdering.
Vi er derfor ikke interesserede i at få stenen retur.
Gravstedet på Femø er ikke i familiens besiddelse længere, og stenen er - i forhold til Femø - uden historisk interesse.

Så ved vi det.

Spørgsmålet er nu: Vil Vallensbæk Menighedsråd fjerne gravstenen fra kirkegårdens lapidarium og destruere den, eller vil de lade den stå for historiens skyld".

Jeg har på vegne af Vallensbæk Lokalhistoriske Forening foreslået kirkeværge Peter Lunde og kirkegårdsleder Claus Nørtoft at man lader gravstenen blive stående på Vallensbæk kirkegårds lapidarium, selvom den egentlig ingen tilknytning har til Vallensbæk.
Fortællingen om gravstenen er så speciel, at jeg synes den fortjener at blive bevaret, og denne fortælling om gravstenen vil være at finde på Vallensbæk Lokalhistoriske Forenings hjemmeside på adressen vlf.nu.

Kirkeværge Peter Lunde og kirkegårdsleder Claus Nørtoft har meddelt at de er enige, så indtil videre bliver gravstenen stående på lapidariet på Vallensbæk kirkegård.

Vallensbæk Lokalhistoriske Forening - oktober 2026
Ingolf Mathiesen, formand